

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Valvonta-asia

Asian kuvaus

Etelä-Suomen aluehallintovirastoon on 22.2.2024 saapunut ilmoitus Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lastensuojelun palvelujen saatavuutta koskevista epäkohdista.

Saapuneen ilmoituksen mukaan Keski-Uudenmaan lastensuojelupalveluihin on muodostunut lainvastainen jono. Ilmoituksen mukaan tilanteesta on tehty organisaation ohjeistuksen mukaisesti ensin sisäinen valvontailmoitus, johon lastensuojelun päällikkö Suvi Salin on antanut kirjallisen vastauksen.

Ilmoituksen mukaan hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon asiakkuudessa on huostaanotettuja lapsia, vaikka heidän olisi tullut siirtyä lastensuojelun sijaishuoltoon. Samoin sosiaalihuoltolain mukaisen perhesosiaalityön asiakkuudessa on lapsia, joiden olisi tullut siirtyä lastensuojelun avohuoltoon. Ilmoituksessa kerrotaan, että uusia asiakkaita vastaanotetaan lastensuojelun avohuoltoon ja sijaishuoltoon sen mukaan, kun asiakaspaikkoja vapautuu. Ilmoituksessa todetaan, ettei lastensuojelun asiakkuuteen pääsemisen pitäisi riippua asiakaspaikkatilanteesta, vaan lapsen tulisi päästä asiakkuuteen viipymättä, kun suojelun tarve on todettu. Ilmoituksessa todetaan Salinin antaneen kirjallisen vastauksen valvontailmoitukseen. Sen mukaan hyvinvointialue on pyrkinyt ennakoimaan uuden asiakasmitoituksen vaikutuksia palvelun saatavuuteen mutta se on epäonnistunut siinä.

Ilmoituksen liitteenä on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lastensuojelun päällikkö Suvi Salinin päiväämätön vastaus ilmoituksen laatijan valvontailmoitukseen.

Lausunto ja selvitykset

Aluehallintovirastolla on ollut käytettävissään ilmoituksen sen liitteen lisäksi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelujohtaja Sirkku Pekkarinen-Kedon 25.3.2024 päivätty lausunto ja 30.4.2024 päivätty lisäselvitys.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelujohtaja Sirkku Pekkarinen-Kedon lausunnon mukaan vuonna 2024 on saatu kaksi uutta sosiaalityöntekijän virkaa uuden asiakasmitoituksen vuoksi. Virat ovat

olleet avoimessa haussa vuoden 2024 tammikuusta alkaen. Tammi-helmikuussa hakijoita ei ollut. Hakijoita on tullut maaliskuussa ja haastattelut ovat lausunnon antamisen ajankohtana käynnissä.

Pekkarinen-Keto toteaa lausunnossaan, että lastensuojelun palveluiden asiakastilanne helpottuu, kun uusiin virkoihin saadaan sosiaalityöntekijät. Toinen uusista viroista osoitetaan avohuollon sosiaalityöhön ja toinen sijaishuollon sosiaalityöhön. Lausunnon antamisen ajankohtana avohuollon tiimeissä on huostaanotettuja lapsia, jotka siirtyvät sijaishuollon sosiaalityöhön.

Lausunnon mukaan uusien asiakkaiden asiakasohjausta ryhdytään toteuttamaan aluepohjalla itä-länsi-alueilla, kun virat on täytetty. Hyvinvointialue turvaa menettelyllä aiempaa paremmin uusien asiakkaiden palveluun pääsyn myös rekrytointivajeissa. Lausunnossaan Pekkarinen-Keto arvioi, että aluepohjaista asiakasohjausta tukee yhteinen asiakastietojärjestelmä, joka otettiin käyttöön loppuvuodesta 2023 kaikissa tiimeissä.

Lausunnon mukaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lastensuojelun palveluissa ei ole avohuoltoon jonottavien lasten luetteloita tai erillistä jonotyöskentelyyn rakennettua tiimiä. Lasten asioita hoidetaan lähettävällä taholla, asiakasohjausyksikössä ja perhesosiaalityössä, kunnes siirto lastensuojeluun voidaan toteuttaa. Odotusaika lastensuojeluun siirtymiselle todetaan olleen korkeintaan muutaman viikon kiireettömissä tilanteissa. Siirtotilanteissa lastensuojelun avohuollon esihenkilöt ovat siirtävän tahon tukena arvioimassa lapsen asian kiireellisyyttä ja palveluiden tarvetta. Kiireellisesti sijoitetut ja muilta hyvinvointialueilta siirtyvät asiakkaat on otettu heti palveluihin.

Lausunnossa todetaan, että sosiaalityöntekijäkohtainen mitoitus on ylittynyt lastensuojelun tiimeissä vuoden 2024 helmikuussa. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lastensuojelun palveluissa on otettu huomioon hallituksen esitys liittyen sitovaan sosiaalityön mitoitukseen: ”Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa, että lapsen oikeus perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaiseen välttämättömään huolenpitoon ja perustuslain 19 §:n 3 momentin edellyttämiin riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin tulee turvata kaikissa tilanteissa eli myös silloin kun lapsen asioista vastaavilla sosiaalityöntekijöillä on enimmäismäärä asiakkaita. Tällaisissa tilanteissa sosiaalityöntekijäkohtainen asiakkaiden enimmäismäärä saattaa tilapäisesti ylittyä. Kunnan ja tulevan hyvinvointialueen tulee kuitenkin toimia aktiivisesti tilanteen välittömäksi korjaamiseksi ja lastensuojelun asiakasmitoituksen saattamiseksi laissa edellytetyille tasolle lisäämällä henkilökuntaa tai poikkeusjärjestelyin esimerkiksi turvautumalla

resurssityöntekijöihin tai siirtämällä johtavia työntekijöitä toimimaan lasten asioista vastaavina sosiaalityöntekijöinä.”

Lausunnon mukaan vaikein tilanne on ollut sijaishuollon tiimeissä. Vuoden 2024 tammikuussa lännen sijaishuollon tiimin tilapäinen sosiaalityöntekijä jäi pois, eikä virkaa ole saatu täytettyä. Vuoden 2024 helmikuussa 32 lasta oli ilman lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää. Lännen sijaishuollon tiimissä on hoidettu ilman omaa sosiaalityöntekijää olevien lasten kiireelliset asiat sijaishuollon esihenkilön ja tiimin muiden sosiaalityöntekijöiden työpanoksella. Idän sijaishuollon tiimiin ohjattiin uusi sosiaalityöntekijän virka, jota ei ole saatu täytettyä vuoden 2024 helmikuussa. Tämän vuoksi asiakasmitoitus on ylittynyt idän sijaishuollon tiimissä.

Pekkarinen-Keto arvioi launnossaan, että lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden virkojen määrä on riittävä. Ongelmana on ollut virkojen saaminen täytetyiksi. Avohuollon ja sijaishuollon tiimien välille on syntynyt pullonkaula rekrytointivajeen seurauksena. Avohuollon tiimeissä on huostaan otettuja lapsia, joita ei ole saatu siirrettyä sijaishuollon tiimeihin.

Lausunnon mukaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialue on lisännyt vuonna 2024 lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden pito- ja vetovoimaa nostamalla sitouttamislisän määrää. Vuoden 2024 helmikuussa virkoja oli avoinna seitsemän. Helmikuussa irtisanoutuneen sosiaalityöntekijän tilalle saatiin rekrytoitua kahdeksi kuukaudeksi sijainen. Maaliskuussa yksi virka on saatu täytettyä, kun opintovapaan sijainen tuli valituksi virkaan. Opintovapaalla ollut sosiaalityöntekijä palaa työhön. Yksi perhevapaan sijainen on palkattu ja kaksi irtisanoutumista on saatu estettyä. Maaliskuussa avoimia virkoja on ollut neljä. Nämä virat ovat avoimessa haussa. Sijaishuollon sosiaalityöntekijäksi on tullut uusia hakemuksia ja haastattelut ovat käynnissä. Kun sijaishuollon sosiaalityöntekijät on rekrytoitu, voidaan huostaan otetut lapset siirtää avohuollon tiimeistä sijaishuollon tiimeihin, jolloin avohuollon tiimien asiakastilanne helpottuu. Samalla siirrytään aluepohjaiseen asiakasohjaukseen, jolloin uudet asiakkaat jaetaan kahden tiimin sisällä.

Sirkku Pekkarinen-Keto täydentää **lisäselvityksessään 30.4.2024**, että 12.2.2024 lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä on ollut 1210 lasta, joista 32 lapselle ei ole ollut nimettyä vastuusosiaalityöntekijää.

Selvityksen liitteenä on taulukko, josta ilmenee sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät.

Ratkaisu

Aluehallintovirasto antaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle vakavan huomautuksen vastaisen varalle, koska lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden määrä ei ole ollut riittävä sen turvaamiseksi, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus saada tarvitsemansa lastensuojelun palvelut oikea-aikaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä.

Aluehallintovirasto antaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle huomautuksen vastaisen varalle sosiaalityöntekijäkohtaisen lakisääteisen asiakkaiden enimmäismäärän ylittämisestä.

Aluehallintovirasto antaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle huomautuksen vastaisen varalle omavalvontavastuunsa laiminlyömisestä, koska se ei ole seurannut lastensuojelupalveluihin jonottavien lasten määriä.

Asia ei anna aluehallintovirastolle aiheita enempään.

Aluehallintoviraston ratkaisun perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Suomen perustuslain (731/1999, perustuslaki) 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Perustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, järjestämislaki) 8 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Saman pykälän 2 ja 3 momenttien mukaan hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä hallinnollinen ja muu henkilöstö, hallinnassaan asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. Lisäksi hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa on oltava monialaista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä.

Valvontalain 23 §:n 1 momentin mukaan palvelunjärjestäjän on varmistettava omavalvonnalla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Palvelunjärjestäjän on valvottava toimintaansa siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista kuin asiakkaiden ja potilaiden tarve ja turvallisuus edellyttävät. Palvelunjärjestäjän on otettava toiminnassaan huomioon, että sosiaalihuollon asiakkaiden ja potilaiden palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti.

Valvontalain 32 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirasto valvoo toimialueellaan sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisen ja tuottamisen lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta. Aluehallintovirasto valvoo toimialueellaan myös vammaispalvelulain 11 §:ssä tarkoitetun henkilökohtaisen avun työnantajamallin mukaan toimivan henkilön toimintaa 28 §:n velvoitteiden täyttämiseksi.

Valvontalain 33 §:n 1 momentin mukaan valvontaviranomainen ryhtyy tietoonsa tulleen valvonta-asian perusteella niihin toimenpiteisiin, joihin se asiakas- tai potilasturvallisuuden varmistamisen tai lain noudattamisen kannalta katsoo olevan aiheutta.

Valvontalain 38 §:n 1 momentin mukaan jos sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisessä, tuottamisessa tai toteuttamisessa havaittu puute, virheellisyys, laiminlyönti tai muu epäkohta ei anna aiheutta 39 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin, valvontaviranomainen voi saattaa palvelunjärjestäjän tai palveluntuottajan, palveluyksikön vastuuhenkilön tai virheellisestä toiminnasta vastuussa olevan henkilön tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä tai kiinnittää edellä mainittujen tahojen huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä hyvän hallinnon vaatimuksiin.

Saman pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomainen voi myös kehottaa palvelunjärjestäjää tai palveluntuottajaa, palveluyksikön vastuuhenkilöä tai virheellisestä toiminnasta vastuussa olevaa henkilöä korjaamaan todetun puutteen tai muun epäkohdan. Jos edellä tarkoitettuja toimenpiteitä ei voida asian kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat huomioon ottaen pitää riittävinä, valvontaviranomainen voi antaa edellä mainituille tahoille huomautuksen vastaisen varalle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain (615/2021, Uusimaa-laki) 4 §:n 1 momentin mukaan Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on ensisijainen vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä asukkailleen sekä muille henkilöille Uudenmaan maakunnassa.

Lastensuojelulain (417/2007) 4 §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lastensuojelulain 4 a §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun on turvattava lapsen hyvä hoito ja kasvatusta, lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito sekä lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1 §:ssä säädetään.

Lastensuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Hyvinvointialueen on huolehdittava ehkäisevästä lastensuojelusta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissaan sekä siitä, että lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin hyvinvointialueella esiintyvä tarve edellyttää. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan.

Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen.

Lastensuojelulain 13 b §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä,

jonka tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö.

Edellä olevan pykälän 2 momentin mukaan yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Ilmoitukseen mukaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lastensuojelun tarpeessa olevat lapset jonottavat tarvitsemaansa palveluun pääsyä.

Lausunnon mukaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lastensuojelun palveluissa ei ole avohuoltoon jonottavien lasten luetteloja tai erillistä jonotyöskentelyyn rakennettua tiimiä. Lasten asioita hoidetaan lähettävällä taholla, asiakasohjausyksikössä ja perhesosiaalityössä, kunnes siirto lastensuojeluun voidaan toteuttaa. Odotusaika lastensuojeluun siirtymiselle todetaan olevan korkeintaan muutaman viikon kiireettömissä tilanteissa.

Selvityksen mukaan tarkasteltavana ajankohtana 12.2.2024 lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä on ollut 1210 lasta, joista 32 lapselle ei ole ollut nimettyä vastuusosiaalityöntekijää. Selvityksen taulukosta ilmenee, että hyvinvointialueen idän alueen lastensuojelun avohuollon 19 sosiaalityöntekijästä kuudella oli asiakkaita lapsia enemmän kuin lain mukainen enimmäismäärä 30. Ylitykset vaihtelivat välillä 31–33 siten, että ylimääräisiä lapsia tiimin vastuulla oli yhteensä 11.

Lännen alueen avohuollon 12 sosiaalityöntekijästä kuudella asiakasmäärä ylitti lain mukaisen enimmäismäärän. Ylitykset vaihtelivat välillä 31–33 siten, että ylimääräisiä lapsia tiimin vastuulla oli yhteensä 11. Sijaishuollon idän ja lännen yhdeksästä sosiaalityöntekijästä kuudella asiakasmäärä ylitti lain mukaisen enimmäismäärän. Ylitykset vaihtelivat välillä 31–35 siten, että ylimääräisiä lapsia tiimin vastuulla oli yhteensä 17.

Aluehallintovirasto toteaa, että lastensuojelun tukea tarvitsevien lasten asioiden hoitaminen edellyttää, että sosiaalityöntekijä voi paneutua heidän asioihinsa kaikilta osin lastensuojelulain edellyttämällä tavalla, minkä vuoksi lapsille tulee nimetä heidän asioistaan vastaavat sosiaalityöntekijät, kun lastensuojelun tarve on todettu. Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma. Aluehallintovirasto korostaa, että asiakassuunnitelma on laadittavana asiakkuuden alussa ja aina tavoitteiden muututtua, vaikka edellisen suunnitelman laatimisesta olisi kulunut vähemmän kuin vuosi. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee tavata lasta riittävän usein henkilökohtaisesti. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee muun muassa tavata lasten perheitä ja muita lasta hoitavia tahoja riittävästi, pitää asiakasasiakirjaukset, päätökset,

palvelutarpeen arvioinnit ja asiakassuunnitelmat ajan tasalla, vastata asiakkaiden yhteydenottoihin ja tehdä verkostoyhteistyötä. Mikäli lapselle ei ole nimetty sosiaalityöntekijää, näitä tehtäviä ei ole mahdollista hoitaa siten kuin lainsäädännössä tarkoitetaan vaan lapset ja perheet käytännössä jonottavat asiakkaiksi lastensuojelupalveluihin. Lainsäädäntö ei tunne käytäntöä, että lastensuojelupalveluita tarvitsevat lapset jonottavat pääsyä lastensuojelun asiakkaiksi.

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on mietinnössään (StVM 34/2021 vp HE/170/2021 vp) todennut, että sosiaalityöntekijäkohtainen asiakkaiden enimmäismäärä saattaa tilapäisesti ylittyä. Mietinnön mukaan hyvinvointialueen tulee kuitenkin toimia aktiivisesti tilanteen välittömäksi korjaamiseksi ja lastensuojelun asiakasmitoituksen saattamiseksi laissa edellytetyille tasolle.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi lastensuojelulain 13 b §:n muuttamisesta (HE 170/2021) todetaan, että lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän keskeisenä tehtävänä on toteuttaa lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua tekemällä asiakassuunnitelma, järjestämällä avohuollon tukitoimia sekä tarvittaessa tekemällä kiireellinen sijoitus, huostaanotto sekä järjestää sijais- ja jälkihuoltoa. Lastensuojelun sosiaalityö on vaativaa erityistason asiantuntijatyötä. Lastensuojelulaissa mainituista velvollisuuksista useimmat koskevat juuri lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää, jolla on kokonaisvastuu siitä, että asiakkaana olevan lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin turvataan lastensuojelulain 4 a §:n 1 momentin mukaisesti.

Aluehallintovirasto toteaa, että lastensuojelun palveluja tarvitsevat lapset perheineen ovat erittäin haavoittuvassa asemassa olevia asiakkaita. Kyse on viimesijaisesta palvelusta, eikä sen asianmukaisesta järjestämisestä ole mahdollista joustaa. Aluehallintovirasto toteaa, ettei laissa säädettyjen velvoitteiden korvaaminen selvityksessä kuvatuilla järjestelyillä ole kaikilta osin ollut riittävää.

Lain noudattamatta jättäminen voi käytännössä tarkoittaa muun muassa perusoikeuksien loukkauksia ja oikeusturvan vaarantumista. Hallituksen esityksessä laiksi lastensuojelulain 13 b §:n muuttamisesta (HE 170/2021 vp) todetaan, että lastensuojelulaki asettaa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän keskeiseen rooliin lapsen oikeusturvan ja hyvinvointia tukevan kohtelun valvojana. Monilla lastensuojelun asiakkaana olevilla lapsilla ei ole tukenaan vanhempia tai muitakaan aikuisia. Lapset ja nuoret joutuvat tällöin tilanteeseen, jossa heidän elämänsä radikaalisti vaikuttavia päätöksiä tekee henkilö, joka ei tunne lasta. Tämä muodostaa riskin lapsen oikeudelle saada oma etunsa etusijalle häntä koskevassa

päätöksenteossa sekä oikeudelle tulla kuulluksi. Lapsen edusta ei voi muodostaa luotettavaa käsitystä, jos lapsen mielipidettä ei ole selvitetty.

Aluehallintovirasto lisäksi painottaa, että lastensuojelulain 13 b §:n 2 momentissa säädetty asiakasmäärä on vain enimmäisasiakasmäärä, jonka muun muassa lastensuojelulain 11 §:ssä säädettyjen tekijöiden ja olosuhteiden sitä edellyttäessä voidaan edellyttää olevan tätä alhaisempikin. Aluehallintovirasto katsoo, että lausunnon antaneen palvelujohtaja Sirkku Pekkarinen-Kedon tulee virkansa puolesta seurata omavalvonnan keinoin, että lakisääteiset tehtävät saadaan tehtyä ja asiakkaiden tarpeisiin vastaaminen tapahtuu lain edellyttämällä tavalla kaikissa tilanteissa. Omavalvonnassa on varmistettava, että sosiaalityöntekijät ja muut lasten asioiden hoitoon osallistuvat saavat organisaatiolta tarvitsemansa jatkuvan tuen ja ohjauksen.

Aluehallintovirasto pitää hyvänä, että Keski-Uudenmaan hyvinvointialue on lisännyt vakanssimäärää lastensuojeluun ja arvioinut vakanssien määrän riittäväksi, mikäli ne saataisiin täytettyä. Toimenpiteet eivät kuitenkaan ole olleet riittäviä, koska lakisääteinen toiminta ei ole toteutunut ainakaan alkuvuonna 2024. Aluehallintovirasto pitää moitittavana sitä, ettei hyvinvointialueella ole seurantatietoa, paljonko lastensuojelupalveluihin jonottavia lapsia on perhesosiaalityössä. Aluehallintovirasto pitää kyseenalaisena, onko vakanssien riittävyyttä mahdollista suunnitella tällaisen seurantatiedon puuttuessa.

Aluehallintovirasto toteaa, että lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu tulee järjestää sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin hyvinvointialueella esiintyvä tarve edellyttää. Saadusta selvityksestä ilmenee, että käytettävissä olevia vakansseja on täyttämättä, eivätkä käytetyt toimenpiteet ole korjanneet riittävästi sitä, että lapsille olisi voitu nimetä heidän asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä viivytyksettä ja laatia heille asiakassuunnitelmat.

Aluehallintovirasto on aikaisemmassa 22.5.2023 tekemässään valvontapäätöksessä (ESAVI/4786/2023) antanut Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle huomautuksen vastaisen varalle, koska lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden määrä ei ole ollut riittävä sen turvaamiseksi, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus saada tarvitsemansa lastensuojelun palvelut oikea-aikaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Aluehallintovirasto on päätöksessään kehottanut hyvinvointialuetta tarkistamaan sosiaalipalvelujen järjestämistä koskevia toimintakäytänteitä.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan nyt kyse ei ole ollut hyvinvointialueen tilapäisestä jonotilanteesta ja asiakasmäärien ylittymisestä. Aluehallintovirasto toteaa, että Keski-Uudenmaan

hyvinvointialueen ja toiminnasta vastuussa olevan palvelujohtaja Sirkku Pekkarinen-Kedon on tullut ottaa huomioon aluehallintoviraston aiempi ohjaus lapsiasiakkaiden ja lastensuojelun palvelujen järjestämisestä, mitä hän ei ole tehnyt riittävässä määrin siten, että tilanne olisi korjaantunut. Hyvinvointialueen palvelujohtajan on tullut seurata ja tehdä toimenpiteitä sen turvaamiseksi, että lastensuojelutarpeessa olevat lapset saavat tarvitsemansa palvelut lain edellyttämällä tavalla oikea-aikaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Lisäksi hyvinvointialueen palvelujohtajan on tullut tehdä toimenpiteitä sen turvaamiseksi, ettei sosiaalityöntekijöiden lakisääteinen asiakasmäärä ylitä.

Yhteenvedona aluehallintovirasto toteaa, että tarkasteltavana ajankohtana yhteensä 18 sosiaalityöntekijän asiakasmäärä ylitti lakisääteisen enimmäismäärän sosiaalityöntekijöiden kokonaismäärän ollessa 40 (45 %). Näiden lasten kokonaismäärä oli 39, mikä on 3,2 % niistä lastensuojelun asiakkaana olevista lapsista, joille oli nimetty sosiaalityöntekijä. Tämän lisäksi 2,6 %:lla lapsista ei ollut lainkaan nimettyä lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää. Lastensuojeluun pääsyä odottavia lapsia on perhesosiaalityössä, mutta näistä ei ole annettu lukumäärätietoa, koska sitä ei seurata.

Aluehallintovirasto antaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle vakavan huomautuksen vastaisen varalle, koska lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden määrä ei ole ollut riittävä sen turvaamiseksi, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus saada tarvitsemansa lastensuojelun palvelut oikea-aikaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä.

Aluehallintovirasto antaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle huomautuksen sosiaalityöntekijäkohtaisen lakisääteisen asiakkaiden enimmäismäärän ylittämisestä.

Aluehallintovirasto antaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle huomautuksen omavalvontavastuunsa laiminlyömisestä, koska se ei ole seurannut lastensuojelupalveluihin jonottavien lasten määriä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 1 momentin mukaan voi hakea valittamalla muutosta.

Aluehallintoviraston antamaan huomautukseen ei sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 43 §:n 1 momentin mukaan voi hakea valittamalla muutosta.

Lisätietoja

Lisätietoja antaa tarvittaessa sosiaalihuollon ylitarkastaja Jaana Lohvansuu, puh. 029 501 6000 (vaihde).

Sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa

Sosiaalihuollon ylitarkastaja Jaana Lohvansuu

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Jakelu ja suoritemaksu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, palvelujohtaja Sirkku Pekkarinen-Keto

Päätös on maksuton

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Postiosoite: PL 1, 13035 AVI
Puhelinvaihde: 0295 016 000
kirjaamo.etela@avi.fi | www.avi.fi

Tämä asiakirja ESAVI/6650/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
ESAVI/6650/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lohvansuu Jaana 31.05.2024 14:56

Ratkaisija Husa Sari 31.05.2024 14:56